

Krásné léto (a také babí léto) už vystřídal podzim a hlavní titulky novin namísto války na Ukrajině zaujaly zprávy o konfliktu na Blízkém východě a volbách u našich nejbližších sousedů. Čas od času se objeví také zprávy o postupu v rámci projednávání konsolidačního balíčku veřejných financí, který sice prošel Poslaneckou sněmovnou, ale stále není přijat a není zcela jasná ani jeho konečná podoba. Proto Vám v našem druhém letošním čísle Business Bulletinu přinášíme informace o novele zákona o ochraně hospodářské soutěže, jejíž obsah již jasný je a která již také nabyla účinnosti a kterou rozhodně doporučujeme Vaší pozornosti, stejně jako další legislativní novinky. V rozhodovací praxi jsme pro Vás vybrali rozhodnutí týkající se otázky splatnosti a promlčení a také délky funkčního období členů volených orgánů. Závěrem si Vás dovoluujeme pozvat také na náš poslední letošní Business Brunch, který se bude konat 15. 11. 2023 a jehož tématem bude právo hospodářské soutěže, konkrétně *Jak se podnikatelů týká právo hospodářské soutěže a na co si dát pozor.*

NOVINKY V LEGISLATIVĚ

Novela zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Dne 29. 7. 2023 nabyla účinnosti novela zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, jejímž smyslem je transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1. Tato směrnice si klade za cíl posílit postavení orgánů pro ochranu hospodářské soutěže jednotlivých členských států, a zajistit tak jejich lepší výchozí pozici při prosazování základních pravidel hospodářské soutěže.

Některé stěžejní změny pro Vás shrnujeme níže. Lze přitom jednoznačně shrnout, že **novela rozšiřuje pravomoci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže („Úřad“), čímž posiluje jeho pozici, a to i nad rámec uvedené směrnice.**

Širší pravomoci Úřadu v rámci šetření na místě

Zásadní oblastí, které se novela ve vztahu k soutěžitelům dotýká, je oblast šetření na místě v prostorách soutěžitele (tzv. dawn raid). Nově totiž Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) nebude muset u místních šetření přesně vymezit prostory, kde má k šetření dojít – stačit bude přesná identifikace soutěžitele. To jinými slovy znamená, že Úřad se již nebude muset bránit proti častým pozdějším výtkám soutěžitelů, že Úřad překračuje svůj původně vymezený rozsah šetření; pozice Úřadu tedy posílí, zatímco soutěžitelům ubude možnost jejich obrany vůči provedeným místním šetřením.

Utajení identity podatele podnětu

Další podstatnou změnou je možnost utajení identity podatele podnětu, a to (i) pokud je dáno důvodné podezření, že by bez utajení identity mohly být ohroženy nebo poškozeny oprávněné zájmy takového podatele a ten (ii) o utajení identity sám požádá nejpozději současně s poskytnutím těchto podkladů a informací. Tato nová možnost má samozřejmě za cíl eliminovat případná nebezpečí pro podatele, která by jej odrazovala od podání podnětu (např. odvěta ze strany soutěžitele, který se provinil), může však znamenat také zhoršenou možnost obrany proti takovému podnětu ze strany onoho „hříšníka“ (např. v případě podání podnětu v rámci konkurenčního boje, což není ojedinělé). Bude nicméně záležet na tom, jak bude v těchto záležitostech Úřad postupovat a jak bude zákonem stanovené podmínky interpretovat.

Vymezení skutku podrobně až při sdělení výhrad

Novela vypouští ze zákona užití příslušného ustanovení správního řádu, které ukládalo Úřadu povinnost vymezit předmět řízení již v rámci oznámení o zahájení řízení (Úřad musel doposud vymezit skutek, z něž je účastník řízení podezříván). Vypuštění tohoto odkazu je sice změnou textově drobnou, avšak s potenciálně zásadními důsledky – může se totiž dost dobře stát, že soutěžitel se s konkrétním a podrobným popisem toho, co je mu kladeno za vinu, seznámí nově až v rámci tzv. sdělení výhrad, tedy dokumentu, který mu Úřad zašle až ve chvíli, kdy bude mít již v podstatě vše hotové a ve které mu Úřad obvykle stanoví lhůtu pro vyjádření v řádu několika týdnů (zpravidla čtyři týdny). To by mohlo znamenat poměrně citelné oslabení pozice soutěžitelů, kteří namísto toho, aby svou obranu mohli připravovat již od počátku řízení (jehož trvání zpravidla dosahuje i více než jednoho roku), budou vše muset řešit pod mnohem větším tlakem času i argumentů Úřadu.

Pokuta za nespolupráci i pro osoby odlišné od soutěžitele

Doposud bylo možné pokutovat za nedostatek součinnosti při místním šetření pouze soutěžitele. Novela i v tomto přinesla změnu – nově platí, že za neposkytnutí úplných, správných nebo pravdivých obchodních záznamů nebo za porušení povinnosti strpět šetření na místě v obchodních prostorách nebo v jiných než obchodních prostorách mohou být pokutovány také osoby, které nejsou soutěžiteli, ale které Úřad vyzval k poskytnutí obchodních záznamů nebo v jejichž objektu se obchodní prostory nacházejí. I tato změna tedy znamená posílení pozice Úřadu.

Možnost využití záznamů telekomunikačního provozu a policejních odposlechů

Úřad bude nově také moci (při splnění určitých podmínek) při šetření horizontální dohody nebo jednání ve vzájemné shodě užít jako důkaz také záznam telekomunikačního provozu, údaje o telekomunikačním provozu nebo záznam pořízený při sledování osob a věcí opatřené v trestním řízení. Tato nová pravomoc potenciálně poskytuje Úřadu velmi širokou škálu potenciálních důkazů, a to nejen v podobě odposlechů v užším slova smyslu, tj. zvukových záznamů (např. telefonních hovorů), ale i písemnou komunikaci, informace o identitě osob, datu a času komunikace či zeměpisnou polohu. To vše má úřadu pomoci při výkonu dozoru a prokazování různých prohřešků na straně soutěžitelů, na druhé straně to však může znamenat poměrně značný zásah do práv soutěžitelů, zejména do jejich práva na soukromí.

Novinky v rámci institutů tzv. leniency (shovívavosti) a narovnání

Pokud jde o tzv. leniency (shovívavost), novela přináší nenápadnou, ale podstatnou změnu v podobě vypuštění podmínky, že se musí jednat o horizontální dohodu (kartel) – nově může jít o jakoukoli utajovanou dohodu. Žádost o shovívavost tedy může podat širší okruh subjektů.

Novela podrobněji upravuje také institut narovnání. Dosavadní úprava automaticky předpokládala snížení pokuty o 20 %, a tedy menší prostor pro uvážení Úřadu. S novelou však Úřad získává větší prostor pro vlastní uvážení a účastníci větší motivaci k případné spolupráci. Podle nové právní úpravy totiž Úřad rozhodne o výši slevy v rozmezí 10 až 20 %, a to v závislosti na reálných procesních úsporách s ohledem na složitost řízení, délku jeho trvání a spolupráci soutěžitele v rámci procedury narovnání. Tomu, kdo bude postup Úřadu ztěžovat, může Úřad nově uložit pořádkovou pokutu až do výše 300 000 Kč nebo 10 % z průměrného denního čistého obrátu – oproti dosavadním 100 000 Kč, respektive 1 % je to výrazné přitvrzení. Pokutu lze udělit i opakovaně, nicméně jen do souhrnné výše 10 000 000 Kč, respektive do 10 % čistého obrátu.

Solidární odpovědnost v případě přestupku více osob

Novela také přináší ustanovení, které poměrně zásadně ovlivňuje odpovědnost za spáchané přestupky. Stanoví totiž, že dopustí-li se téhož přestupku více osob, které tvoří jednoho soutěžitele (typicky dceřiná a mateřská společnost), odpovídají za uhrazení uložené pokuty společně a nerozdílně. Skutečnost, že např. dceřiná společnost má samostatnou právní osobnost (nejedná se např. pouze o odštěpný závod mateřské společnosti v zahraničí), tedy již nově nestačí – bude-li se na závadném jednání podílet také mateřská společnost, bude za uhrazení pokuty odpovědná společně a nerozdílně s dceřinou společností. Všechny osoby, které budou podle rozhodnutí Úřadu společně a nerozdílně odpovědné, budou rovněž účastníky řízení před vydáním daného rozhodnutí a budou jim sděleny výhrady, ke kterým se budou moci vyjádřit. Cíl nové úpravy je v tomto případě zřejmý – postihnout v rámci trestu za přestupek nejen konkrétní osobu (společnost), která případně figurovala „na papíře“, ale všechny osoby, které se daného přestupku skutečně dopustily (včetně koncernových společností). Zároveň se tím má zlepšit také vymahatelnost uložených trestů.

Nová úprava mezinárodní spolupráce

Novela rovněž do zákona přidala úplně novou část týkající se mezinárodní spolupráce mezi členskými státy EU. Úřad tedy nyní může využít jednoduchý systém mezinárodní spolupráce mezi soutěžními úřady členských států EU například v případě, že vydá rozhodnutí, sdělení výhrad nebo chce soutěžiteli zaslat žádost o informace a podklady. Do určité míry je možné říci, že celá tato nová část zastává funkci procesního předpisu, který stanoví, kde začíná a končí pravomoc jednoho státu.

Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů („whistleblowing“)

Dne 1. 8. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, který konečně transponoval evropskou legislativu na ochranu oznamovatelů.

Zákon přináší povinným subjektům, kteří naplňují stanovené podmínky, řadu nových povinností. Mezi nejdůležitější nové povinnosti patří:

- zřídit interní oznamovací systém pro přijímání oznámení;
- určit příslušnou osobu, která se bude oznámeními zabývat;
- zajistit, aby bylo oznámení řádně prošetřeno;

- zajistit, aby oznamovatel nebyl vystaven odvetným opatřením.

Interní oznamovací systém musí mít již nyní zřízen každý zaměstnavatel s více než 249 zaměstnanci. Zaměstnavatelé s 50 až 249 zaměstnanci mají na zavedení interního systému čas až do 15. 12. 2023. Ostatní povinnosti podle zákona o ochraně oznamovatelů však platí pro všechny už od 1. 8. 2023.

Návrh novely zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi

Poslanecká sněmovna na svém zasedání dne 15. 9. 2023 schválila a následně postoupila k projednání v Senátu novelu zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi. Návrh zákona cílí zejména na úpravu režimu zápisu do seznamu držitelů datových schránek, odpovědnost za rozvoj systému datových schránek a úhradu nákladů na provozování a rozvoj tohoto informačního systému. Novelou má tedy dojít mj. k omezení zveřejňování osobních údajů držitelů datových schránek, přičemž se navrhuje zavést takový režim, kdy **budou zveřejněny pouze kontaktní údaje těch fyzických osob a podnikajících fyzických osob, kteří o to výslovně požádají.**

Tato změna by tedy dosavadní režim obrátila naruby – dosud jsou totiž zveřejněny osobní údaje uvedených držitelů datových schránek, ledaže si o znepřístupnění těchto údajů sami požádají (tzv. opt-out). Nově režim by fungoval na principu opt-in, a tedy kdo bude chtít své údaje zveřejnit, bude k tomu muset učinit aktivní krok.

SOUDNÍ PRAXE

K otázce určení počátku běhu promlčecí lhůty – rozhodnutí NS ČR ve věci sp. zn. 31 Cdo 3125/2022

Předmětem rozhodování Nejvyššího soudu byla v tomto případě otázka, kdy začíná běžet promlčecí lhůta. Žalovaný (jako příkazce) uzavřel s dovolatelem (jako příkazníkem) příkazní smlouvu, jejímž předmětem bylo provedení souboru služeb potřebných pro úspěšnou přípravu a realizaci projektu, mj. zpracování žádosti o dotaci. Ve smlouvě bylo sjednáno (mimo jiné), že „*Právo fakturovat částku uvedenou v článku VI. odst. 1. A. této smlouvy má příkazník v okamžiku řádně ukončené činnosti dle článku II. odst. 2. A. této smlouvy, avšak ne dříve než 30. června 2015.*“ Žádost o dotaci podal příkazník u příslušného úřadu 18. února 2015 a „finalizoval“ ji 25. února 2015, příslušný úřad ji pak 1. 7. 2015 doporučil projekt k poskytnutí dotace a žalovaný o tom byl vyrozuměn 2. 7. 2015. Dovolatel fakturu vystavil 31. 5. 2018 (tedy s odstupem ca 3 let) a když mu ji žalovaný odmítl uhradit (s odůvodněním, že v roce 2018 pro něj dovolatel žádnou činnost nevykonával a činnost podle příkazní smlouvy z roku 2015 má za ukončenou i s ohledem na to, že chybou dovolatele při zpracování zadávací dokumentace mu dotace nebyla přiznána), podal dovolatel následně 30. 10. 2019 žalobu, která však nebyla úspěšná kvůli promlčení nároku.

Stěžejní otázkou v daném případě bylo, **od kterého okamžiku začala běžet lhůta pro promlčení nároku**, kterou je třeba odlišit od doby splatnosti (tj. doba, kdy má dlužník splnit dluh).

Pokud jde o dobu splatnosti, Nejvyšší soud dovodil, že „*vznikne-li věřiteli podle smlouvy právo požadovat úhradu dohodnuté ceny plnění, přičemž doba, kdy má dlužník splnit dluh, je ve smlouvě stanovena jen tak, že podkladem pro úhradu dohodnuté ceny plnění je faktura vystavená věřitelem, jejíž splatnost se sjednává v délce 14 dnů od jejího doručení dlužníku, pak jde ve smyslu § 1958 odst. 2 o. z. o situaci, kdy si strany neujednaly, kdy má dlužník splnit dluh a kdy určení doby splnění dluhu je ponecháno na vůli věřitele. Ten může určit dobu splnění dluhu tím, že požádá o jeho zaplacení „ihned“ poté, co mu vznikne právo požadovat úhradu dohodnuté ceny plnění a dlužník je povinen splnit dluh ve lhůtě „bez zbytečného odkladu“ počítané od této žádosti. Marným uplynutím této lhůty se peněžitý dluh stává splatným (dospělým).*“

Jde-li o promlčecí lhůtu, dle občanského zákoníku platí, že: „*promlčecí lhůta začíná běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé, přičemž právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla.*“ Okolnostmi rozhodnými pro počátek běhu promlčecí lhůty jsou v takovém případě okolnosti, z nichž se věřitel dozvěděl (nebo dozvědět měl a mohl), že mu vzniklo právo určit dobu splnění dluhu (právo „ihned“ požádat o zaplacení dluhu) – od tohoto dne pak začíná běžet tříletá subjektivní promlčecí lhůta.

V dané věci nebylo pochyb o tom, že dovolatel se dozvěděl o okolnostech rozhodných pro určení doby, kdy má dlužník (žalovaný) splnit dluh, dne 2. 7. 2015 – tehdy také „*ihned*“ mohl požadovat plnění (vystavit fakturu), čemuž odpovídala povinnost dlužníka (žalovaného) dluh uhradit „*bez zbytečného odkladu*“. **Tříletá subjektivní promlčecí lhůta tedy začala běžet již 2. 7. 2015 (kdy věřitel mohl poprvé požádat o splnění dluhu).** Na tom nic nemění ani skutečnost, že subjektivní promlčecí lhůta uvedeným způsobem

začala běžet dříve, než nastal den splatnosti.

Závěry výše uvedeného rozhodnutí lze tedy demonstrovat na příkladu – strany si ve smlouvě dohodnou, že „dlužník jen povinen cenu zaplatit po vystavení faktury věřitelem ve lhůtě 14 dnů“, přičemž ke splnění závazku dojde např. 1. 11. 2023 a věřitel vydá fakturu 10. 11. 2023. V takovém případě platí, že promlčecí lhůta počíná běžet již 2. 11. 2023, ačkoli doba splatnosti nastane až 24. 11. 2023. To jinými slovy znamená, že při počítání promlčecí lhůty není možné přihlížet ke sjednané době splatnosti, ale pouze k tomu, kdy došlo ke splnění závazku, na jehož základě vniká právo věřitele požadovat plnění (vystavit fakturu).

Vliv změny stanov na délku funkčního období člena voleného orgánu a časové omezení funkčního období – rozhodnutí NS ČR ve věci sp. zn. 27 Cdo 1915/2022

Nejvyšší soud se v tomto případě zabýval otázkou, zda je **přípustné sjednat funkční období členů volených orgánů akciové společnosti jako časově neomezené**. V této souvislosti se musel Nejvyšší soud vypořádat nejprve s otázkou **okamžiku prodloužení funkčního období členů statutárního orgánu při změně stanov**.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí vyložil, že úprava délky funkčního období představenstva akciové společnosti je dispozitivní (tedy lze se od ní smluvně odchýlit). Nejvyšší soud neshledal žádný důvod, pro který by nemělo být možné ve stanovách ujednat, že funkční období členů volených orgánů je časově neomezené za situace, kdy valná hromada může členy volených orgánů (které volí) odvolat z funkce kdykoliv, i bez udání důvodů. **Je tedy zásadně možné ve stanovách akciové společnosti upravit funkční období členů volených orgánů i jako časově neomezené.**

Stále ovšem platí, že vztah mezi obchodní korporací a členem jejího voleného orgánu je vztahem smluvním, jenž nemůže vzniknout, aniž by člen voleného orgánu projevil svou vůli, resp. vyslovil souhlas s tím, se členem voleného orgánu obchodní korporace stane. Je-li prodlouženo funkční období člena voleného orgánu, dochází tím k překročení souhlasu, který člen při svém zvolení udělil. Pokud tedy má být prodloužení funkčního období člena voleného orgánu obchodní korporace vůči němu účinné, musí s ním souhlasit stejně, jako by byl opětovně zvolen, postačí však i konkludentní souhlas (např. že bude ve výkonu funkce člena voleného orgánu pokračovat i poté, kdy by jeho původní funkční období již uplynulo).

RANDLS BUSINESS BRUNCH

Rádi bychom Vás pozvali **třetí díl letošního Business Brunch setkání**. Business Brunch je půldenní seminář (9:30 – 12:30) s dobrým jídlem, ve kterém budeme reagovat na aktuální právní témata a informovat Vás o novinkách v právních předpisech i rozhodnutí soudů, budeme Vás školit v oblastech, na které míří největší množství dotazů našich klientů a budeme diskutovat a řešit Vaše problémy v praxi.

Třetí díl Business Brunch je naplánován na 15. 11. 2023 a jeho téma je **Jak se podnikatelů týká právo hospodářské soutěže a na co si dát pozor**.

Přestože se to totiž nemusí zdát, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže udělí každý rok řadu pokut ve stotisících i milionech korun malým a středním podnikatelům, kteří nabyli mylného dojmu, že se jich pravidla hospodářské soutěže netýkají; pokuty pro podniky velké pak mnohdy dosahují řádově i stamilionů korun. Předejděte těmto problémům a pronikněte s námi nejen do nezbytných základů pravidel hospodářské soutěže, ale také do aktuálních změn, které mohou mít pro Vaši společnost podstatný význam.

Detaily ohledně obsahu brunche, jeho organizace a přihlašování naleznete [zde](#).

Sledujte nás na Facebooku a na LinkedIn

Informace obsažené v tomto materiálu nelze považovat za právní rady, nejsou vyčerpávající a nejsou zamýšleny pro žádné konkrétní použití. Před aplikací zde obsažených informací nebo rozhodnutím učiněným na jejich základě doporučujeme vyhledat naši nezávislou a odbornou právní konzultaci.

V případě, že máte zájem o právní služby prosím kontaktujte nás na následující e-mailové adrese: info@randls.com.

Zásady zpracování osobních údajů jsou dostupné [zde](#).

V případě, že si nepřejete, abychom Vám zaslali newsletter, prosím, odhlaste se na e-mailové adrese info@randls.com.